

Osobitosti HIV/AIDS-a u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji (The Characteristics of HIV/AIDS Epidemic in Zagreb and Zagreb County)

Mirjana Lana Kosanović

Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba

Služba za epidemiologiju

Ključne riječi: HIV/AIDS, vjerojatni put prijenosa, rizične skupine

Cilj rada je prikazati osobitosti kretanja HIV/AIDS-a u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji. Uz bilježenje AIDS slučajeva, bilježe se i HIV pozitivnih osobe (oboljeli od HIV-a) sa ciljem boljeg praćenja kretanja infekcije u pojedinim skupinama pod povećanim rizikom (1). Dobiveni podaci se osim u statističke svrhe, koriste i za usmjeravanje preventivnih programa usmjerenih na osobe povećanog rizika koje su često teško dohvatljive (radnici migranti, muškarci koji održavaju seksualne odnose sa muškarcima, intravenski korisnici droga).

U radu su korištene metode deskriptivne epidemiologije. Kao izvor podataka za HIV inficirane, AIDS slučajeve i osobe umrle od AIDS-a korišteni su podaci Registra za HIV/AIDS za Hrvatsku –službe za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Prikazani su podaci za razdoblje od 1985-2005. godine.

U periodu od 1985 godine do 2005 godine ukupno je registrirano 192 HIV pozitivne osobe u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji (tablica 1).

Tablica 1. HIV / AIDS inficirane osobe u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji po godinama (1985. –2005.)

Godina	Broj registriranih osoba
1985	1
1986	1
1987	10
1988	7
1989	1
1990	2
1991	8
1992	6
1993	8
1994	6
1995	2
1996	3
1997	10
1998	13
1999	6
2000	10
2001	12
2002	23
2003	18
2004	18
2005	27
UKUPNO	192

Zagreb i Zagrebačka županija čine 35% svih HIV pozitivnih osoba u Hrvatskoj registriranih u navedenom razdoblju. Više HIV pozitivnih osoba registrirano je među muškarcima, njih 83%. HIV pozitivne osobe u Zagrebu i županiji najzastupljenije su u mlađim dobnim skupinama (slika 1).

Prema vjerojatnom putu prijenosa infekcije među registriranim osobama oboljelima od HIV/AIDS-a ; 112 (58%) otpada na homo i biseksualni način prijenosa, 34 (18%) na heteroseksualni način prijenosa, podjednako (9%) na grupu iv korisnika droga i partnere HIV pozitivnih osoba. Podjednako (2%) otpada na hemofilicare i djecu HIV pozitivnih majki. U 3% slučajeva nemamo podatke kojoj

rizičnoj skupini pripada inficirana osoba (tablica 2).

Tablica 2. Prikaz HIV / AIDS pozitivnih osoba po rizičnim skupinama u Hrvatskoj i Zagreb i Zagrebačkoj županiji u razdoblju od 1985. do 2005. godine

	HRVATSKA		ZAGREB+ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	
	apsolutni broj	%	apsolutni broj	%
dijete HIV pozitivne majke	9	1,7	3	1,6
hemofilicar	14	2,6	3	1,6
homo / biseksualci	221	40	112	58,3
iv.narkomani	53	9,6	17	8,9
nepoznato	29	5,2	6	3,1
partner HIV pozitivne osobe	76	13,7	17	8,9
heteroseksualci	149	26,9	34	17,6
primalac krvi	2	0,4	-	-
UKUPNO	553	100	192	100

U grupi inficiranih promiskuitetnih osoba na području Zagreba i Zagrebačke županije većina su muškarci (60%) i njih 90% se zarazilo u inozemstvu.

U kategoriji partnera HIV pozitivne osobe dominiraju žene. U većini slučajeva su to stalne partnerice HIV pozitivnih muškaraca..

U razdoblju od 1985-2005. godine na području Hrvatske registrirano je 239 osoba oboljelih od AIDS-a, od čega su 83 osobe sa područja Zagreba i Zagrebačke županije. U navedenom razdoblju od bolesti uzrokovanih AIDS-om u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji umrlo je ukupno 37osoba.

Epidemiološka slika osoba oboljelih od HIV/AIDS-a u Zagrebu i zagrebačkoj županiji gotovo je preslika epidemiološke slike svih oboljelih od HIV/AIDS-a u Hrvatskoj prema vjerojatnom putu prijenosa infekcije. Primjećuje se lagani trend porasta HIV pozitivnih osoba registriranih u posljednje tri godine na području Zagreba i županije što ne pripisujemo većem broju zaraženih, nego pojačanom i poboljšanom otkrivanju HIV pozitivnih osoba kroz centre za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV osnovane u okviru projekta « Unapređenje HIV/AIDS-a u Hrvatskoj »(2).

U Zagrebu i županiji je kao i u Hrvatskoj najviše oboljelih od HIV/AIDS-a iz skupine homoseksualnih i biseksualnih muškaraca, , dok je u priobalnim područjima najviše oboljelih iz skupine promiskuitetnih heteroseksualaca. (tablice 3-5).

Tablica 3. Prikaz HIV / AIDS pozitivnih osoba po rizičnim skupinama u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji u razdoblju od 1999. do 2005. godine

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
dijete HIV pozitivne majke		1					
hemofilicar							
homo / biseksualci	1	4	9	14	11	11	15
iv.narkomani	1	1			1	1	3
nepoznato		1		2			3
partner HIV pozitivne osobe	2		1	1	2	2	3
heteroseksualci	2	3	2	6	4	4	3
primalac krvi							
UKUPNO	6	10	12	23	18	18	27

Tablica 4. Prikaz HIV / AIDS pozitivnih osoba po rizičnim skupinama u Primorsko - goranskoj županiji u razdoblju od 1999. do 2005. godine

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
dijete HIV pozitivne majke	1						
hemofiličar							
homo / biseksualci	2	1				1	2
iv.narkomani							
nepoznato					2		1
partner HIV pozitivne osobe	1	2		2	1		1
heteroseksualci	2	2			2	4	5
primalac krvi							
UKUPNO	6	5	-	2	5	5	9

Tablica 5. Prikaz HIV / AIDS pozitivnih osoba po rizičnim skupinama u Splitsko - dalmatinskoj županiji u razdoblju od 1999. do 2005. godine

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
dijete HIV pozitivne majke							
hemofiličar							
homo / biseksualci	1	2	1		2		1
iv.narkomani	1	1		1	1	1	
nepoznato	1		1	1			
partner HIV pozitivne osobe			2	1	2	1	4
heteroseksualci	2	1	1	1	1	3	3
primalac krvi							
UKUPNO	5	4	5	4	6	5	8

Zbog te činjenice potrebno je pojačati suradnju sa nevladinim udrugama koje okupljaju muškarce koji održavaju spolne odnose sa muškarcima te kroz edukaciju o HIV-u, načinima kako se zaštititi, kao i kako i gdje se testirati na HIV pokušati smanjiti broj novozaraženih osoba.

Iako postoji stabilan trend zaraženih intravenskih korisnika droga u Zagrebu, ali i u Hrvatskoj potrebno je intenzivno raditi na procesima implementacije i poboljšanja dostupnosti programima smanjenja štete odnosno osiguranju jednokratnog pribora za drogiranje kako bi uspjeli zadržati taj relativno povoljni trend. Iako u posljednjih 7 godina na području grada Zagreba i županije nema zabilježenog nijednog djeteta zaraženog od HIV pozitivne majke, potrebno je potaknuti i omogućiti svim trudnicama vršenje testiranja na HIV u trudnoći kako bi se spriječila transmisija HIV-a na djecu odabirom pravilnog načina poroda (carskim rezom) kao i uzimanjem antiretroviralnih lijekova.(3) U suradnji sa liječnicima ostalih specijalnosti (medicina rada npr.) potrebno je pojačati rad (savjetovanje o načinima prijenosa HIV-a, kao i nužnost korištenja prezervativa pri spolnim odnosima) sa osobama koje odlaze raditi u inozemstvo.

Literatura

1. HIV/AIDS Surveillance in Europe: Mid – year report 2005, No 72. European Centre for the Epidemiological Monitoring of HIV/AIDS. WHO and UNAIDS Collaborating Centre on HIV/AIDS. August 2006
2. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi: Projekt Globalnog Fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije. *dostupno na: <http://www.mzss.hr>.*
3. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi: Hrvatski nacionalni program za prevenciju HIV/AIDS-a

2005 – 2010. dostupno na: <http://www.mzss.hr>.

Kontakt:

Mirjana Lana Kosnović

Služba za epidemiologiju

Zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba

Mirogojska c. 16, 10000 Zagreb

Tel. 46 96 121

e-mail: mirjana-lana.kosanovic@publichealth-zagreb.hr